

สิทธิประโยชน์ของประชาชนจากการไกล่เกลี่ยภาคประชาชน ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 Benefits To Public From Public Mediation Under The Dispute Resolution Act B.E. 2562

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ อรรถพิมล *

Assistant Professor Dr. Sombut Attapimon

ดร.โชติกา อรรถพิมล **

Dr. Chotika Attapimon

วันที่ได้รับบทความ 29 พฤศจิกายน 2566; วันแก้ไขบทความ 26 ธันวาคม 2566; วันตอบรับตีพิมพ์ 8 กุมภาพันธ์ 2567

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษากระบวนการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาทภาคประชาชนตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 (2) ศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหากระบวนการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาทภาคประชาชน และ (3) หาแนวทางการให้ประชาชนได้รับสิทธิประโยชน์จากการไกล่เกลี่ยยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลเอกสาร และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 รูป/คน ได้ข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์เป็นข้อค้นพบ

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ อรรถพิมล อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกา, น.บ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, น.บ.ท., รม. (บริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ป.บัณฑิตกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, น.ม. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ร.ป.ด. มหาวิทยาลัยชินวัตร, น.ด. มหาวิทยาลัยรามคำแหง

** ดร.โชติกา อรรถพิมล อัยการจังหวัดผู้ช่วย สำนักงานอัยการจังหวัดฉะเชิงเทรา, น.บ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, น.บ.ท., LL.M. (Public international Law) Queen Mary University of London, LL.M. (Maritime Law) University of Bristol, Ph.D. University of Bristol. E-mail: C.attapimon@gmail.com

ผลการวิจัย พบว่า (1) ประธานคณะทำงานศูนย์ไกล่เกลี่ยควรจบการศึกษากฎหมาย (2) หากประธานคณะทำงานไม่จบการศึกษากฎหมาย ควรมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายประจำศูนย์ไกล่เกลี่ย (3) ควรมีกำหนดเวลาที่ชัดเจนในการวินิจฉัยว่าข้อพิพาทรับไว้ไกล่เกลี่ยได้หรือไม่ได้ (4) ผู้ไกล่เกลี่ยควรมีวุฒิการศึกษาจบปริญญาตรีสาขาใดสาขาหนึ่ง (5) ศูนย์ไกล่เกลี่ยควรมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายตรวจบันทึกข้อตกลงก่อนให้คู่กรณีลงลายมือชื่อ (6) กำหนดอายุความร้องขอต่อศาลให้บังคับตามบันทึกข้อตกลงควรมีกำหนดอายุความ 10 ปี (7) เมื่อร้องขอให้บังคับตามข้อตกลง ผู้ถูกเรียกร้องให้การต่อสู้คดีให้ศาลมีอำนาจขอแรงทนายความให้แก่ผู้เรียกร้อง จะทำให้ประชาชนได้รับสิทธิประโยชน์จากการไกล่เกลี่ยยิ่งขึ้น

เสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 มาตรา 10 ก มาตรา 30 มาตรา 32 ปรับปรุงแก้ไขระเบียบกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชน พ.ศ. 2562 ข้อ 14 ข้อ 23 ก ข้อ 42 วรรคหนึ่ง ข้อ 49 และข้อ 53 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 55

คำสำคัญ: การไกล่เกลี่ย ภาคประชาชน สิทธิประโยชน์

Abstract

The purposes of this research are as follows: (1) to study the public mediation process in accordance with the Mediation Act B.E. 2562; (2) to study complications of the public mediation process and their causes and; (3) to seek enhanced approaches to gain additional benefits according to the laws and regulations on public mediation. As this is a qualitative research project, the researcher collected data from relevant documents including mediation laws, regulations, concepts and theories. Also, to gather additional facts and empirical data, the researcher conducted in-depth interviews with 18 monks and laypeople.

The research finds that: (1) the head of the mediation working group should have a legal educational background; (2) if the head of the mediation working group does not have any legal educational background, there should be a legal expert attached to the mediation center; (3) there should be a clear and fixed time frame for deciding whether a dispute can be accepted for mediation or not; (4) the mediator should hold a bachelor's degree; (5) the mediation center should have a legal expert to examine draft agreements before they are signed; (6) the statute of limitations for the enforcement of mediation agreements should be 10 years and; (7) courts should have authority to appoint a lawyer for any party who wishes to defend himself/herself during the process of enforcing the mediation agreement.

In order to increase benefits to the public from mediation, this research recommends amendments to sections 10A, 30 and 32 of the Mediation Act B.E. 2562; to sections 14B, 23A, 42 (paragraph 1), 49 and 53 of the Regulation on the Right and Freedom Protection of the Public Mediation B.E. 2562; and to section 55 of the Civil Procedures Code.

Keywords: Mediation, People, Benefits

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กระทรวงยุติธรรม, *ร้อยปีกระทรวงยุติธรรม* (เพอเพคท์ กราฟฟิค กรุ๊ป 2535).
- คณาจารย์สำนักพิมพ์เลียงเชียง, *หนังสือบูรณาการแผนใหม่เน้นกรรมชั้นตรี* (เลียงเชียง 2546).
- จิรภา วรเสียงสุข, *ทฤษฎีสังคมวิทยายุคคลาสสิก* (เอ็ม แอนด์ เอ็ม เลเซอร์ พรินต์ 2556).
- เดชชาติ วงศ์โกมลเชษฐ์, *ทฤษฎีการเมืองและสังคม* (สำนักพิมพ์ดวงแดด 2524).
- ประเสริฐ ตัณสิริ และสถาพร สรมาลีย์, *เอกสารประกอบคำบรรยายวิชานิติปรัชญา LW 201 นิติศาสตร์มหาบัณฑิต* (มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2549).
- พิชัย นิลทองคำ, *ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง วิธีพิจารณาความอาญา พระธรรมนูญศาลยุติธรรม* (อทตยา 2565).
- ราชบัณฑิตยสถาน, *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน* (สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ 2525).
- ราชบัณฑิตยสถาน, *กฎหมายตราสามดวง เล่ม 1* (ราชบัณฑิตยสถาน 2550).
- ศูนย์วิทยาการระงับข้อพิพาททางเลือก สำนักกระงับข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรม, *การจัดการความขัดแย้งกับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท* (ธนาเพรส 2555).
- หลวงสุทธิวาหนฤพุฒิ, *คำบรรยายประวัติศาสตร์กฎหมาย* (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2512).

ภาษาต่างประเทศ

- Community Mediation Centres Act 1998 (Singapore).
- Mediation Act 2017 (No. 1 of 2017) (Singapore).
- Roger Fisher, William Ury and Bruce Patton, *Getting to Yes: Negotiation Agreement Without Giving In* (2nd edn, Houghton Mifflin 1992).

สิทธิประโยชน์ของประชาชนจากการไกล่เกลี่ยภาคประชาชนตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562
Benefits To Public From Public Mediation Under The Dispute Resolution Act B.E. 2562

Singapore International Mediation Centre, ‘Singapore International Mediation Centre (SIMC)’ <<https://simc.com.sg>> สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2563.

Singapore International Mediation Institute, ‘Singapore International Mediation Institute (SIMI)’ <<https://www.simi.org.sg/>> สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2566.

Singapore Mediation Centre, ‘Singapore Mediation Centre (SMC)’ <<https://www.mediation.com.sg>> สืบค้นเมื่อ 7 พฤษภาคม 2563.

Small Claims Tribunals Act 1998 (Singapore).

State Courts Singapore, ‘The State Courts Of Singapore: Code of Ethics and Basic Principles on Court Mediation’ (SG Courts, 2023) <https://www.judiciary.gov.sg/docs/default-source/civil-docs/mediation_code_of_ethics_state_courtsb9bf2d828b944d7f_92095930fca4b116.pdf?sfvrsn=6b2b60eb_2> สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2566.